

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/181/2016
Identifikačné číslo spisu:	7116205547
Dátum vydania rozhodnutia:	08.12.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7116205547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletého E. U., nar. X. E. XXXX, t.č. bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Snina, dieťa rodičov matky O. J., bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. Mariannou Lechmanovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Štúrova č. 20, a otca E. U., bývajúceho X I., R., zastúpeného JUDr. Martinom Fridrichom, advokátom so sídlom v Košiciach, Žriedlová č. 3, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 11 P 30/2016, o návrat maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 20. júna 2016 sp. zn. 8 CoP 158/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I uznesením z 29. marca 2016 č.k. 11 P 30/2016-75 nariadil návrat maloletého E. U. do miesta jeho obvyklého pobytu vo Veľkej Británii, matke maloletého uložil povinnosť zabezpečiť navrátenie maloletého do troch dní od právoplatnosti uznesenia s tým, že ak matka túto povinnosť nesplní, je povinná odovzdať dieťa po uplynutí určenej lehoty otcovi. O trovách konania účastníkov rozhodol tak, že žiaden z nich nemá právo na ich náhradu.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie matky maloletého uznesením z 20. júna 2016 sp. zn. 8 CoP 158/2016 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Na odôvodnenie uviedol, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, náležite vyhodnotil vykonané dôkazy, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania. Konštatoval, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je presvedčivé a náležité, preto sa s ním v plnom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že miestom obvyklého pobytu maloletého E. je Veľká Británia, v ktorej sa narodil, navštevoval materskú školu, mal tam ošetrojúcu lekárku a jeho rodičia tam vlastnia nehnuteľnosť, v ktorej viedli spoločnú domácnosť do odchodu matky s maloletým na Slovensko. Poukázal na to, že o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletého rozhodol 11. decembra 2014 Opatrovnícky súd v meste Worcester, ktorý matke zakázal premiestnenie maloletého mimo jurisdikciu súdov Veľkej Británie na dobu viac ako 21 dní bez predchádzajúcej dohody rodičov,

resp. súhlasu súdu.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala matka maloletého dňa 28. júla 2016 dovolanie (t.j. za účinnosti zákona č. 161/2015 Zb. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) s odôvodnením, že súd prvej inštancie rozhodol bez toho, aby jej právnej zástupkyni poskytol primeraný čas na prípravu pojednávania, čím došlo k nesprávnemu procesnému postupu podľa § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva na spravodlivý proces. Procesným postupom súdu prvej inštancie došlo k vade podľa § 420 písm. c/ CSP, nakoľko maloletý nebol zastúpený procesným opatrovníkom, ktorý by adekvátne hájil jeho práva a záujmy. Dovolateľka tiež vytýkala súdom, že nevykonali dokazovanie výsluchom svedkov - jej sestry a švagra a tiež nevypočuli maloletého, ktorý už dosiahol stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory. Z uvedených dôvodov žiadala zrušiť napadnuté uznesenie krajského súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Otec maloletého vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie ako neprípustné podľa § 76 CMP odmietnuť. Procesné vady namietané dovolateľkou v konaní neboli preukázané a so všetkými jej tvrdeniami sa vyporiadal odvolací súd. Námietku dovolateľky, že v konaní došlo k porušeniu jej procesných práv tým, že jej právna zástupkyňa nemala zachovanú 5-dňovú lehotu na prípravu v zmysle § 115 ods. 2 O.s.p. uviedol, že táto lehota platí pre účastníka konania a nie pre jeho právneho zástupcu. Zároveň žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

5. Kolízny opatrovník maloletého vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ponecháva rozhodnutie na úvahu súdu.

6. Dovolanie bolo podané 28. júla 2016 v konaní o návrat maloletého do cudziny pri jeho neoprávnenom premiestnení matkou z Veľkej Británie na Slovensko.

6.1. Konanie o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní je mimosporovým konaním, ktoré je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené samostatne v ustanoveniach § 123 až 134 zákona č. 161/2015 Z.z. Cieľom tejto novej právnej úpravy je dosiahnuť rýchly návrat dieťaťa do jurisdikcie zahraničného súdu, z ktorej dieťa bolo protiprávne premiestnené, teda zosúladiť právnu úpravu s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

6.2. Podľa § 395 ods. 1 CMP platí, že ak § 396 CMP neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

6.4. Ustanovenie § 396 CMP s dopadom na predmetnú vec „neustanovuje inak“.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) skúmal, či je dovolanie matky procesne prípustné.

8. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

9. Všeobecným predpisom upravujúcim civilný proces je CSP. Tento kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (viď najmä § 419 až § 457 CSP). CMP obsahuje osobitnú úpravu (aj dovolania a podmienok jeho prípustnosti), ktorá sa vzťahuje na veci v pôsobnosti tohto procesného predpisu (viď § 76 a 77 CMP).

9.1. Podľa CMP súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v tomto zákone (viď ustanovenie § 1 CMP). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého „na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak“.

9.2. V zmysle zásady „lex specialis derogat generalis“ (zvláštny zákon má prednosť pred všeobecným zákonom) sa musí špeciálna právna úprava použiť vtedy, ak sú splnené podmienky pre jej použitie. Naopak, ak nie sú splnené podmienky aplikácie zvláštnej právnej úpravy, musí sa postupovať podľa

všeobecnej úpravy. Uvedená zásada nepripúšťa žiadne výnimky, preto ak sú dané podmienky pre aplikáciu osobitnej úpravy, treba ju použiť bez ohľadu na to, ktorá z úprav je priaznivejšia alebo výhodnejšia pre ten - ktorý subjekt.

10. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu ešte pred 30. júnom 2016 dospela k záveru, podľa ktorého tzv. vada zmätočnosti (§ 237 Občianskeho súdneho poriadku) nezakladá prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené (viď R 59/2006). Favorizoval sa tu záujem na zachovaní stavu právnej istoty a nemeniteľnosti rozhodnutí, po ktorých mohlo dôjsť k vzniku nových rodinných vzťahov. Pri prijímaní tohto záveru bola zohľadnená tiež rovina historická - ani pred rokom 1992 nebola totiž prípustná sťažnosť pre porušenie zákona proti rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je (viď § 236 ods. 3 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku v znení do 1. januára 1992).

10.1. Vyššie uvedený záver, ku ktorému postupne dospela súdna prax, našiel legislatívne vyjadrenie v novej právnej úprave, ktorá je účinná od 1. júla 2016. V zmysle § 76 CMP platí, že dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

10.2. Ustanovenie § 76 CMP, ktoré treba považovať za osobitné ustanovenie vo vzťahu k (všeobecnej) úprave dovolania obsiahnutej v CSP, jednoznačne stanovuje prípady, v ktorých dovolanie nie je prípustné, a to ani z dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania, ktoré inak upravuje všeobecný procesný predpis.

10.3. K rozhodnutiam, ktoré už pred 1. júlom 2016 nebolo možné napadnúť dovolaním ani z dôvodov tzv. zmätočnosti rozhodnutia (t.j. k rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je), priradila nová právna úprava účinná od uvedeného dňa [na rovnakej normatívnej úrovni (v tom istom ustanovení CMP)] tiež „uznesenie v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania“. Cieľom tejto úpravy zohľadňujúcej a uprednostňujúcej záujem maloletého je zabezpečiť jeho rýchly návrat do jurisdikcie súdu, z ktorej bol protiprávne premiestnený.

11. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania podaného od 1. júla 2016 proti uzneseniu vydanému odvolacím súdom v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania je v zmysle § 76 CMP vylúčená a nemôžu ju založiť ani prípadné procesné vady konania uvedené v § 420 CSP.

12. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie matky je podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 procesne neprípustné, najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

13. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.